

SỰ PHÁT TRIỂN CỦA NGÀNH NHỰA VIỆT NAM VỚI VẤN ĐỀ BẢO VỆ MÔI TRƯỜNG

Thạc sĩ
NGUYỄN MINH TUÂN

Trong những năm gần đây, ngành nhựa của Việt Nam đã có những bước phát triển vượt bậc. Bắt đầu từ năm 1990 đến nay, tốc độ tăng trưởng trung bình của ngành nhựa đạt từ 25%- 30%/năm. Dự báo trong những năm tiếp theo, ngành nhựa vẫn sẽ có tốc độ tăng trưởng cao, đến năm 2010 mức sản lượng ước đạt 1.800.000 tấn, với mức tiêu thụ nhựa bình quân đầu người là 19,56kg/năm.

Mức gia tăng sản lượng nhựa qua các năm

Năm	Tổng sản lượng nhựa	Bình quân đầu người kg/năm
1990	60.000 tấn	0,91 kg
1991	75.000 tấn	1,11 kg
1992	100.000 tấn	1,44 kg
1993	120.000 tấn	1,69 kg
1994	197.000 tấn	3,72kg
1995	280.000 tấn	3,79 kg
1996	420.000 tấn	5,58 kg
1997	500.000 tấn	6,52 kg
1998	600.000 tấn	7,69 kg
1999	750.000 tấn	9,43 kg
2000	1.000.000 tấn (dự kiến)	12,34 kg
2010	1.800.000 tấn (dự kiến)	19,56 kg

Nguồn: Hiệp Hội Nhựa TP. HCM

Với sự gia tăng và phát triển mạnh mẽ của ngành nhựa như nêu trên, đã đáp ứng được nhu cầu của thị trường trong các lĩnh vực đời sống và kinh tế, góp phần đẩy lùi những sản phẩm nhựa ngoại nhập, thúc đẩy kinh tế

phát triển. Nhưng đồng thời, sản phẩm nhựa cũng ảnh hưởng và tác động mạnh mẽ đến môi trường, kể cả mặt tích cực và những mặt tiêu cực. Vì vậy, việc nghiên cứu sự phát triển của ngành nhựa với vấn đề môi trường, sẽ góp phần làm sáng tỏ vấn đề trên.

1. Những đóng góp của ngành nhựa trong các lĩnh vực đời sống, kinh tế và việc bảo vệ môi trường

1.1. Chúng ta có thể thấy, sản phẩm nhựa đã

muỗng, đến xô, chậu, giường tủ, bàn, ghế.

- Trong lĩnh vực bao bì, sản phẩm nhựa chiếm vị trí gần như tuyệt đối từ các loại bao bì nhựa, bao xốp, túi sách, chai lọ, cho đến các loại thùng chứa, bồn chứa...

- Trong ngành xây dựng sản phẩm nhựa đang từng bước thay thế các loại nguyên liệu bằng gỗ, sắt thép. Ở đây sản phẩm nhựa được dùng làm mái che, chống nóng cho sân thượng đồng thời làm tăng tuổi thọ của công trình, ngoài ra sản phẩm nhựa còn được dùng làm trần, vách ngăn, tấm lót nền, dán tường, khung cửa, cửa nhà vệ sinh có tác dụng chịu nước, tuổi thọ cao. Đặc biệt, việc sản xuất và cung cấp các loại nhà lắp ghép bằng nhựa và composite, phục vụ cho đồng bào vùng đồng bằng sông Cửu Long, để thực hiện chương trình "Sống chung với lũ", nhà nhựa cho vùng Tây Nguyên thay thế nhà lá, nhà gỗ tạm bợ, nhà nhựa trên các sân thượng ở các đô thị nhằm tăng diện tích sử dụng chống nóng và đảm bảo được độ chịu lực không ảnh hưởng đến kết cấu của công trình. Ngoài ra nhà nhựa có thể dùng làm nhà vệ sinh công cộng cho các đô thị, vừa gọn nhẹ, dễ tháo ráp, vừa tiết kiệm diện tích và giá thành phù hợp.

được ứng dụng rộng rãi trong các lĩnh vực kinh tế và đời sống như:

- Trong lĩnh vực gia dụng, sản phẩm nhựa đã đóng một vai trò quan trọng, từ những sản phẩm nhựa thông thường như: chén, đĩa, ly, tách,

- Trong ngành công nghiệp, sản phẩm nhựa đang được ứng dụng rộng rãi trong lĩnh vực sản xuất ô tô, xe máy, máy giặt, tủ lạnh...thông thường sản phẩm nhựa thường chiếm tỷ lệ từ 10- 30% trong các sản phẩm của ngành công nghiệp.

- Trong ngành công nghiệp kỹ thuật cao như điện tử, tin học, hàng không, sản phẩm nhựa cũng đóng một vai trò quan trọng, từ bao bì, vỏ bọc cho đến những chi tiết của sản phẩm như: vỏ TV, máy tính, vỏ bọc dây dẫn điện và một số linh kiện phục vụ cho ngành hàng không.

- Trong lĩnh vực nông nghiệp sản phẩm nhựa cũng đóng một vai trò quan trọng như: bao bì đựng hàng nông sản, màng phủ nông nghiệp, đến các loại ống cấp thoát nước phục vụ cho sản xuất nông nghiệp...sản phẩm nhựa đã góp phần bảo quản chất lượng hàng nông sản, tạo thuận lợi cho quá trình vận chuyển hàng nông sản, nâng cao năng suất lao động trong nông nghiệp, cho phép sản xuất những sản phẩm nông nghiệp trái vụ, đáp ứng cho nhu cầu của thị trường.

- Trong lĩnh vực y tế, sản phẩm nhựa được sử dụng làm các loại ống chích, ống chuyển dịch, chai lọ đựng thuốc, bình đựng dung dịch...

1.2. Sản phẩm nhựa cũng đã góp phần quan trọng trong việc bảo vệ, chống ô nhiễm môi trường như:

- Tạo ra các loại ống bằng nhựa thay thế cho ống sắt, gang, nhôm vừa nặng nề, chi phí cao lại dễ bị rỉ sét trong môi trường đất chưa mặn như ở nước ta.

- Trong điều kiện nguồn nước máy chưa đáp ứng được nhu cầu, thì việc khai thác nguồn nước ngầm đóng một vai trò quan trọng. Ngành nhựa đã phục vụ có hiệu quả cho việc khai thác nguồn nước ngầm, thông qua việc cung cấp hệ thống ống dẫn và bộ lọc nước ngay dưới đất giếng, nhờ đó nước đạt mức

trong lành ngay trên miệng giếng đáp ứng nhu cầu nước sạch cho các vùng nông thôn và các vùng ngoại thành khi hệ thống nước máy chưa tới được.

- Việc phát triển sản xuất những dụng cụ chứa nước bằng nhựa như bồn chứa, bình, lu, xô, chậu... đã góp phần thay thế những sản phẩm cùng loại bằng sành sứ, tạo thuận lợi cho người sử dụng, bảo vệ nguồn nước.

- Ngành nhựa cũng đã sản xuất được các loại bình lọc nước bằng nhựa tương đương hàng ngoại nhập, nhưng giá thành rẻ hơn, nhằm cung cấp nguồn nước sạch cho người tiêu dùng. Ngoài ra việc sản xuất các loại chai đựng nước bằng nhựa thay thế cho các loại chai bằng thủy tinh vừa đắt tiền, vừa nặng nề khó vận chuyển, giá thành lại cao.

- Các chủng loại sản phẩm nhựa vật liệu xây dựng bằng nhựa ngày càng phong phú, đa dạng thay thế cho nhiều sản phẩm vật liệu xây dựng bằng gỗ, đã góp phần hạn chế nạn phá rừng khai thác gỗ, bảo vệ môi trường sinh thái.

- Sản phẩm nhựa phế thải có thể thu gom để tái chế, hoặc đem đốt để tạo ra năng lượng phục vụ cho một số ngành kinh tế.

- Sản phẩm nhựa có rất nhiều chủng loại, với những tính năng công dụng khác nhau, cho phép sử dụng trong nhiều ngành kinh tế ví dụ như sản phẩm nhựa dùng bọc dây cáp, dây điện có khả năng chịu được nhiệt độ tương đối cao đảm bảo độ an toàn khi sử dụng. Các loại bao xốp, túi nhựa dùng để chứa thực phẩm đảm bảo sự an toàn khi sử dụng...

2. Những ảnh hưởng và tác động tiêu cực của sản phẩm nhựa đến môi trường

- Các chất thải từ sản phẩm nhựa có thể tạo ra một khối lượng rác khổng lồ, nếu không được thu gom và xử lý tốt sẽ ảnh hưởng nghiêm trọng đến môi trường.

- Sản phẩm nhựa không thể tự tiêu hủy trong môi trường tự nhiên, theo

các nhà khoa học nghiên cứu về ngành nhựa, thì sản phẩm nhựa phế thải có thể tồn tại trong môi trường tự nhiên từ 200 đến 5000 năm, điều này làm ảnh hưởng đến việc phân hủy các chất thải khác, gây cản trở và làm tắc nghẽn hệ thống cấp, thoát nước ảnh hưởng lâu dài đến môi trường.

- Việc sản xuất và sử dụng một số loại sản phẩm nhựa không có khả năng tái chế như các loại chai PET có độ cứng và trơ gây ra tình trạng khó thu hồi và khó tiêu hủy làm ảnh hưởng đến môi trường.

- Một số loại phụ gia và hóa chất được sử dụng để tạo ra một số chủng loại sản phẩm nhựa có thể gây độc hại cho con người và ảnh hưởng đến môi trường.

3. Những biện pháp chống ô nhiễm, bảo vệ môi trường trong ngành nhựa

- Về lâu dài, Nhà nước cần quy hoạch một khu công nghiệp riêng biệt cho ngành Nhựa để đưa các doanh nghiệp tập trung vào một khu vực, nhằm tạo thuận lợi cho công tác quản lý, hỗ trợ lẫn nhau và chống ô nhiễm môi trường.

- Tổ chức việc thu hồi nhựa phế thải để tái chế hoặc dùng làm nhiên liệu. Thực tế cho thấy sản phẩm nhựa phế thải có thể dùng làm nguyên liệu thứ cấp để sản xuất một số loại sản phẩm không đòi hỏi nguồn nguyên liệu tinh chất. Những năm gần đây công ty Hanel xốp nhựa đã nghiên cứu và tận dụng xốp EPS phế thải, để tái chế thành nguồn nguyên liệu mới, công ty đã thành công trong việc nghiên cứu quy trình công nghệ và tự chế tạo thiết bị xử lý xốp EPS tái chế thành PS, với chi phí chưa bằng một nửa so với sản phẩm nhập khẩu, đồng thời chất lượng không thua kém hàng ngoại nhập. Ngoài ra, sản phẩm nhựa phế thải khi được tái chế có thể dùng làm nguyên liệu để sản xuất hàng rào nhựa, ghế nhựa trong các công viên. Tại Nhật Bản người ta đã sử dụng nhựa phế thải làm nhiên liệu đốt cho các lò

hơi, nhựa phế thải được đem nghiền nát và phun vào lò đốt với tốc độ phun cố định, so với than đá hoặc dầu thô, thì chất thải nhựa cháy ít khói hơn.

- Ngành nhựa cần có kế hoạch xây dựng những nhà máy xử lý nhựa phế thải để tạo ra nguồn nguyên liệu mới, đồng thời chống ô nhiễm môi trường.

- Cần có sự phối hợp giữa các cơ quan chức năng bảo vệ môi trường với ngành nhựa và các địa phương trong việc chống ô nhiễm môi trường.

- Nâng cao ý thức trách nhiệm của các nhà quản lý và các doanh nghiệp nhựa trong việc bảo vệ môi trường.

- Tuyên truyền vận động để người tiêu dùng thấy được tác hại của chất thải nhựa đối với môi trường, để từ đó họ có ý thức trong việc vứt bỏ nhựa phế thải, hạn chế việc sử dụng bao bì nhựa, khi sử dụng xong cần tập trung lại để dễ thu hồi, để xử lý hoặc tái chế.

- Phát triển sản xuất những sản phẩm nhựa bao bì có khả năng tự phân hủy trong môi trường tự nhiên. Tuy nhiên điều này, sẽ làm tăng chi phí và giá thành của sản phẩm nhựa.

- Định hướng cho các doanh nghiệp của ngành nhựa xây dựng hệ thống xử lý môi trường theo tiêu chuẩn quốc tế ISO 14.000.

- Các cơ quan chức năng như: ngành chủ quản, sở khoa học công nghệ - môi trường, sở y tế, các địa phương nơi có doanh nghiệp nhựa hoạt động cần tăng cường kiểm tra giám sát các doanh nghiệp của ngành nhựa trong việc chống ô nhiễm môi trường.

Tóm lại: Sự phát triển của ngành nhựa đã có những đóng góp to lớn trong việc bảo vệ môi trường. Nhưng đồng thời cũng gây ra những tác hại và ảnh hưởng đến môi trường, vì vậy đòi hỏi phải có những biện pháp hữu hiệu để hạn chế và chống ô nhiễm môi trường trong quá trình phát triển ngành nhựa ■